

Transzformátor

Villamos energiaátvitel gépei

Magyar találmány (Ganz): 1885, Déri-Bláthy- Zipernowsky

Mozgó elemeket nem tartalmaz. Váltakozó feszültséget csökkentik vagy növelik

Csak váltakozó feszültségen működnek.

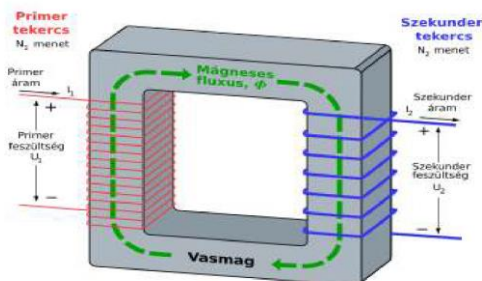
Felépítés: Zárt lemezelt vasmagon tekercseket helyeznek el:

Primer tekercs

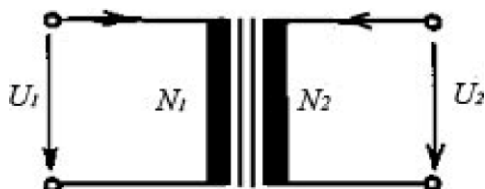
Szekunder tekercs (ek)

1

Egyfázisú transzformátor

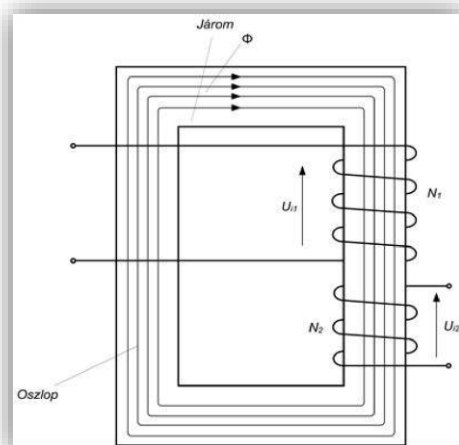

• Villamos jelölése:

- N1, N2 primer, szekunder tekercs
- U1, U2 primer, szekunder feszültség
- I1, I2 primer, szekunder áram

Működés, jellemző értékek

N_1 menetszámú primer tekercsre f frekvenciájú, U_1 szinuszos feszültséget kapcsolunk, amely Φ váltakozó fluxust hoz létre.

$$U_1 = 4,44N_1\Phi f$$

Az N_2 menetszámú szekunder tekercsben U_2 feszültség indukálódik.

$$U_2 = 4,44N_2\Phi f$$

A transzformátor áttétele:

$$a = \frac{U_1}{U_2} = \frac{N_1}{N_2}$$

Transzformátor

- a transzformátor hatásfoka: 95-99%. Ha a szekunder tekercsre fogyasztót kapcsolunk, felírható:

$$P_1 = P_2$$

$$U_1 I_1 = U_2 I_2 \quad \Rightarrow \quad \frac{I_1}{I_2} = \frac{U_2}{U_1} = \frac{1}{a}$$

Üzemállapotok

1. Üresjárás

$I_2 = 0$; az I_0 primer áram I_m mágnesezési összetevője P_V veszteségi teljesítményt hoz létre.

$$P_V = U_1 I_m \cos \varphi$$

(jelentős a meddő teljesítmény (Q), mert a $\cos \varphi$ kicsi)

2. Terhelés

I_{2n} névleges szekunder árammal terhelve a transzformátort, a névleges teljesítmény közelében lesz a legjobb a transzformátor hatásfoka.

3. Rövidzárás

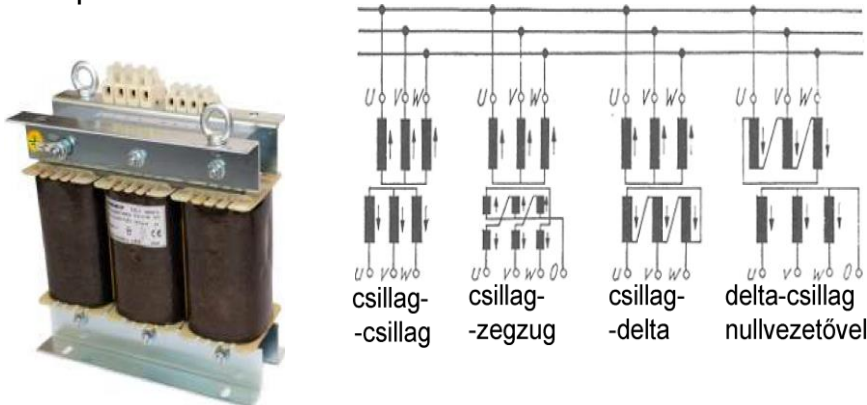
$U_2 = 0$; növelve a primer feszültséget egészen addig U_{Iz} , míg el nem érjük az I_{1n} primer névleges áramot.

$$\varepsilon = \frac{U_{Iz}}{U_{I_n}} 100\%$$

Ez a transzformátor dropja vagy más néven a rövidre zárhoz tartozó primer feszültség.

Háromfázisú transzformátor

- Lemezeit háromszlopos vasmagon 3 azonos primer és három 3 szekunder tekercs
- A primer tekercsekbe háromfázisú feszültséget kapcsolunk
- Kapcsolási módok :

A transzformátorok egyik fontos szerepe az energia szállításban van.

Transzformátor

Nagy távolságra való szállításkor a feszültséget feltranszformáljuk akár 750 KV nagyságúra is majd a felhasználás helyén vissza alakítjuk. Tápegységekben is a feszültség átalakítására használjuk a transzformátorokat.

Mérőtranszformátorok (áramváltó)

Az energetikában használatosak, azonban nem energiaátvitelre készülnek a mérőtranszformátorok. Nagy váltakozó feszültségek és áramok mérésére alkalmas különleges transzformátorok. Segítségükkel lehet a nagy feszültséget és áramot közvetlenül mérhető értékre csökkent.